ДЖ. Д. СЕЛИНДЖЪР
ДОЛУ ПРИ ПЛАТНОХОДКАТА

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1985

chitanka.info

Беше сиромашко лято. Часът минаваше четири. От обед прислужницата Сандра двайсетина пъти бе поглеждала със стисната уста през кухненския прозорец с изглед към езерото. Този път, като се откъсна от прозореца, тя разсеяно развърза и пак върза връзките на престилката си, пристягайки, доколкото бе възможно, огромния си кръст. После се върна при масата и се отпусна с новата си дреха на стола срещу мисис Снел. Свършила с чистенето и гладенето, мисис Снел пиеше обичайната си чаша чай, преди да тръгне за автобусната спирка долу на пътя. Беше сложила вече и шапката си. Същата особена, черна филцова шапка която бе носила не само това лято, но и предишните три лета: при невиждани горещини, при всякакви промени в живота, над десетки маси за гладене, над десетки прахосмукачки — все с нея. Марката „Хети Карнеги“ все още стоеше отвътре, поизбледняла, но — нека се изразим така — несломена.

— Ами! Няма да се тревожа повече — оповести Сандра за пети или шести път, говорейки колкото на себе си, толкова и на мисис Снел. — Реших вече, че няма да се тревожа. За какво?

— Права си — каза мисис Снел. — И аз не бих се тревожила. Истина ти казвам. Подай ми чантата, ако обичаш.

Крайно износената кожена чанта носеше не по-малко внушителна марка от марката на шапката. Сандра успя да я достигне, без да става. Тя я подаде през масата на мисис Снел, която я отвори и извади пакет ментолови цигари и кибрит.

Мисис Снел запали цигара, после поднесе чашата чай до устните си, но тутакси я върна на чинийката.

— Ако не побърза да изстине, ще изпусна автобуса. — Тя погледна Сандра, която бе вперила унил поглед някъде към бакърените съдини, наредени на стената. — Престани да се тревожиш! — каза заповеднически тя. — Какъв смисъл има да се тревожиш? Може да й каже, пък може и да не й каже. Това е. Защо трябва да се тревожиш?

— Не се тревожа — отвърна Сандра. — Ами! За това пък ще взема да се тревожа. Но човек може да се побърка от това хлапе, дето стъпва като котка из къщата. Просто не го чуваш, разбираш ли. Никой не го чува, така стъпва. Ето, онзи ден беля грах — ей тук, на същата тази маса — и за малко не го настъпих по ръката! Беше се напъхало под масата, без да го усетя.

— На твое място не бих се тревожила.

— И трябва да мериш всяка своя дума пред него — каза Сандра. — Може да те подлуди това дете.

— Все още не може да се пие — констатира мисис Снел. — Страшно неприятно… Това, дето трябва да си мериш всяка дума пред него.

— Може да те подлуди. Честна дума. Кажи-речи аз съм се побъркала вече. — Сандра бръсна някакви невидими трохи от скута си и процеди: — Четиригодишно хлапе!

— Но е хубавко — каза мисис Снел. — С тия големи кафяви очи и въобще.

Сандра изпръхтя.

— Носът му ще стане като на бащата. — Тя вдигна своята чаша и отпи, без да се опари. — Не мога да разбера за какво седят тук и целия октомври — възнегодува тя и остави чашата си. — Да ти кажа, никой от тях не се доближава дори до водата вече. Нито тя, нито той, нито детето. Никой. Не излизат повече и с тая шантава лодка. Не мога да разбера за какво си харчат парите още.

— Не разбирам как можеш да го пиеш. Аз все още не мога да го докосна.

Сандра гледаше свирепо към отсрещната стена.

— Ох, да си се върна веднъж в града. Мразя това идиотско място, истина ти казвам. — Тя хвърли враждебен поглед на мисис Снел. — Лесно ти е на тебе, ти си живееш тука. Имаш си и познати, и приятели, и всичко. Нищо не те тревожи.

— Ще го изпия, та ако ще да умра — каза мисис Снел, поглеждайки часовника над електрическата печка.

— Питам те аз какво щеше да правиш, ако беше на мое място? — тръсна неочаквано Сандра. — Какво щеше да правиш? Кажи си правичката.

Мисис Снел влезе в този въпрос като в хермелиново палто. Тя веднага остави чая и каза:

— Преди всичко няма да се тревожа от тази история. Освен това ще си потърся друго…

— Но аз не се тревожа — прекъсна я Сандра.

— Знам… Но да ти кажа какво ще направя: ще си намеря…

Летящата врата на столовата се отвори и Бу Бу Таненбаум, стопанката на къщата, влезе в кухнята. Двадесет и пет годишна, тя

беше дребничка, почти без ханш, с безцветна четинеста коса, прибрана — без всякакъв стил — зад големите й уши. Носеше панталони до коленете, черен пуловер с висока яка, къси чорапи и спортни обувки. Като не смятаме смешното й име и не особено привлекателния й общ вид, с това завинаги запомнящо се, необикновено проницателно малко лице тя беше поразително момиче. Бу Бу отиде право при хладилника и го отвори. Разкрачила крака, подпряла ръце на коленете, тя затърси нещо с поглед вътре, като си свиреше немелодично през зъби и поклащаше в такт, без да се смущава, задните си части. Сандра и мисис Снел мълчаха. Мисис Снел угаси бавно цигарата си.

— Сандра.

— Да, госпожо.

— Нямаме ли вече кисели краставички? Искам да му занеса една.

— Той ги изяде — отвърна смислено Сандра. — Изяде ги снощи, преди да си легне. Бяха останали само две.

— Нищо, аз ще купя, като отида на гарата. Мислех си да го примамя да излезе от платноходката. — Бу Бу затвори хладилника и отиде да погледне от прозореца към езерото. — Друго нещо трябва ли ни? — попита тя оттам.

— Само хляб.

— Оставила съм ви чека на масата в хола, мисис Снел. Благодаря ви.

— Хубаво — отвърна мисис Снел. — Чувам, че Лайънел пак е избягал — засмя се тя отривисто.

— Така изглежда — каза Бу Бу и мушна ръце в джобовете на панталоните.

— Добре поне, че не е избягал много далече — каза мисис Снел и пак пусна отривист смях.

Бу Бу, която все още стоеше при прозореца, се пообърна така, че да не е съвсем с гръб към двете жени на масата.

— Не, не е — отвърна тя и отмахна назад кичур коса от ухото. После добави съвсем информативно: — Още от двегодишен той редовно си бяга. Но не кой знае къде. Стигал е най-много — в града поне — до Мел в Централния парк. Това е на няколко преки от къщи. А най-близо е бягал до входната врата на нашата сграда. Чакаше там баща си да му каже довиждане.

Двете жени на масата се засмяха.

— Мел е, дето се пързалят с кънки в Ню Йорк — много любезно обясни Сандра на мисис Снел.

— Тогава беше тригодишен. Всъщност това бе миналата година. — Бу Бу извади цигара и кибрит от джоба на панталоните си. Тя запали цигарата, а през това време двете жени живо я наблюдаваха. — Голяма тревога беше. Вдигнахме на крак цялата полиция.

— И намериха ли го? — попита мисис Снел.

— Разбира се, че го намериха — отвърна високомерно Сандра. — Ти как я мислиш тая?

— Намериха го в единайсет и четвърт вечерта, посред… февруари, мисля, беше. Нито едно дете в парка. Само апаши и долни типове. Седи си нашият на подиума за оркестъра и си търкаля напред-назад стъклено топче по една цепнатина. Премръзнал до смърт и…

— Велики боже! — възкликна мисис Снел. — И как стана така? Искам да кажа, защо беше избягал?

Бу Бу пусна към стъклото криво колелце дим.

— Следобеда някакво дете в парка дошло при него и му казало: „Много миришеш, момченце.“ Ние поне мислим, че затова не се е прибрал. Но не съм сигурна, мисис Снел. Не мога да си го обясня съвсем.

— Откога прави така? — попита мисис Снел. — Откога бяга, искам да кажа.

— Ами на две години и половина — каза Бу Бу с точността на биограф — беше се скрил под една мивка в мазето на нашата сграда. Чак в пералнята. Наоми, едно момиченце, което той много обичаше, му казала, че има в термоса си червей. Само толкова можахме да измъкнем от него — въздъхна Бу Бу и се отдалечи от прозореца с още неизтърсена цигара. — Ще опитам още веднъж — каза тя вместо довиждане на двете жени.

Те се засмяха.

— Милдред — обърна се Сандра към мисис Снел, все още смеейки се, — ако не скочиш веднага, ще изпуснеш автобуса.

Бу Бу затвори след себе си стъклената врата.

Тя се спря на стръмната полянка пред къщата. Прехвърлило отдавна зенита, следобедното слънце печеше в гърба й. На двеста-двеста и петдесет крачки пред нея синът й Лайънел седеше на кърмата

в платноходката на баща си. Със смъкнати платна, привързана чак за другия край на кея, тя се поклащаше точно под прав ъгъл към него. Малко отвъд нея плаваше обърната наопаки, изгубена или зарязана водна ска, но никъде по езерото не се виждаха скутери; водата браздеше само полицейската моторница, упътила се към кея на Лийч. На Бу Бу й беше някак трудно да докара Лайънел във фокус. Слънцето, макар и не много жарко, блестеше така, че правеше всеки далечен образ — момче или лодка — неясен и трептящ. След малко Бу Бу престана да се взира. Тя стъпка по войнишки цигарата си и се отправи към кея.

Беше октомври и от кея не я лъхна онази топлина, която той излъчваше през лятото. Тя тръгна по него, свиркайки си през зъби „Кентъки бейб“. Когато стигна до другия край, клекна на десния ъгъл, при което коленете й изпукаха, и погледна надолу към Лайънел. Той не вдигна глава. Беше само на едно весло разстояние от нея.

— Хей, приятел! — извика тя. — Пират! Мръсно куче! Аз съм пак тук.

Все тъй без да вдига глава, Лайънел изведнъж реши, че трябва да демонстрира моряшките си способности. Той завъртя румпела надясно докрай, после го дръпна рязко към себе си. И през цялото време гледаше надолу.

— Ей, аз съм вицеадмирал Таненбаум — каза Бу Бу. — Идвам на инспекция.

Този път се получи отговор.

— Ти не си адмирал. Ти си жена — каза Лайънел.

Обикновено той си поемаше дъх в изреченията там, където не трябва, та често пъти думите, на които искаше да наблегне, прозвучаваха вместо по-силно, по-слабо.

Бу Бу не само слушаше гласа му, а просто като че ли го наблюдаваше.

— Кой ти каза това? Кой ти каза, че не съм адмирал.

Лайънел отговори, но тя не можа да го чуе.

— Кой?

— Тате.

Все още клекнала, Бу Бу провря ръка между коленете си и се подпря с нея на дъските, за да пази по-добре равновесие.

— Твоят тате е чудно момче — каза тя, — но нищо не разбира от морски работи. Вярно, че когато съм на сушата, аз съм жена — това е напълно вярно. Но моето истинско призвание от край време и винаги…

— Ти не си никакъв адмирал — повтори Лайънел.

— Моля?

— Не си никакъв адмирал. Ти си си жена.

Настъпи мълчание. През това време Лайънел отново промени курса на кораба си, като обръщаше румпела с две ръце. Беше с панталонки каки и бяла фланелка с цветна картинка на гърдите. Слънцето съвсем бе потъмнило кожата му и поизрусило отгоре косата, която по цвят и острота досущ приличаше на косата на майка му.

— Много хора мислят, че не съм адмирал — каза Бу Бу, без да сваля поглед от него. — И то защото аз не се хваля наляво и надясно с това. — Пазейки равновесие, тя извади цигари и кибрит от джоба на панталоните си. — Почти никога нямам желание да говоря за моя чин с когото и да било. Особено пък с малки момченца, които дори не ме поглеждат, когато им приказвам. Ако не си мълча, ще вземат да ме уволнят от хубавата служба.

Не запалила цигарата, тя изведнъж скочи на крака изопна гърди, сви на фуния дясната ръка, сложи я на устата си и имитира тръбен сигнал. Лайънел моментално вдигна глава. По всяка вероятност той разбираше, че това не е истински сигнал, и все пак изглеждаше силно възбуден — беше я зяпнал с отворена уста. Бу Бу „изсвири“ сигнала — странна смесица между вечерна и сутрешна тръба — три пъти без никакви паузи. После отдаде тържествено чест към отсрещния бряг. Когато най-сетне клекна отново, тя имаше вид като че ли безкрайно съжалява, дето е принудена да стори това — сякаш толкова дълбоко я беше развълнувало едно от тайнствата на военноморските традиции, до които обикновените хора и малките момченца нямат достъп. Тя се загледа за миг към ограничения хоризонт на езерото, после сякаш си спомни, че не е сама. Погледна — внушително — Лайънел, който все още стоеше с отворена уста.

— Това беше таен сигнал, който само адмиралите имат право да слушат. — Тя си запали цигарата и духна клечката, при което изпусна артистично тънка дълга струя дим. — Ако някой разбере, че съм

изсвирила пред тебе този сигнал… не знам. — Тя отново закрепи секстанта на погледа си на хоризонта.

— Изсвири го пак.

— Изключено.

— Защо?

Бу Бу сви рамене.

— Преди всичко наоколо има твърде много низши офицери. — Тя се умори да клечи и седна по турски. Издърпа чорапите си. — Но ще ти кажа какво смятам да направя — каза тя делово. — Ако ми обясниш защо бягаш от къщи, ще ти изсвиря всички тайни сигнали, които зная. Съгласен ли си?

Лайънел начаса заби пак поглед надолу.

— Не — отвърна той.

— Защо?

— Така.

— Защо така?

— Защото не искам — каза Лайънел и дръпна рязко румпела за авторитет.

Бу Бу засени дясната страна на лицето си от слънцето.

— Ти ми каза, че вече няма да бягаш. Нали си говорихме и ти каза, че вече е свършено с бягствата. Ти ми обеща.

Отговорът на Лайънел не стигна до нея.

— Какво? — попита тя.

— Не съм обещавал.

— Напротив, обеща. Разбира се, че обеща.

Лайънел отново се зае с управлението на кораба.

— Щом си адмирал, къде ти е флотата?

— Флотата ли? Добре че ме попита — каза Бу Бу и започна да се спуща в платноходката.

— Вън! — заповяда Лайънел, без да стига до пискливост: той продължаваше да гледа надолу. — Никой не може да влиза.

— Никой ли? — Кракът на Бу Бу вече докосваше пода на платноходката, но тя го прибра покорно на кея. — Съвсем никой ли? — Тя пак седна по турски. — А защо?

Лайънел отговори изчерпателно, но и този път недостатъчно силно.

— Какво? — попита Бу Бу.

— Защото не се разрешава.

Бу Бу не сваляше поглед от детето, но цяла една минута не каза нищо.

— Много жалко — рече тя накрая. — На мен така ми се искаше да се кача на твоя кораб. Така ми е мъчно за тебе. Така ми липсваш. По цял ден седя сама в къщата и няма с кого да си поговоря.

Този път Лайънел не обърна румпела. Изучаваше съсредоточено жилките на ръчката.

— Можеш да говориш със Сандра — каза той.

— Сандра си има работа — отвърна Бу Бу. — А пък и не ми се говори със Сандра. Искам да си говоря с тебе. Искам да сляза при теб да си говорим.

— Можеш да говориш и оттам.

— Какво?

— Можеш да говориш и оттам.

— Не, не мога. Разстоянието е много голямо. Трябва да съм по-близо.

Лайънел дръпна румпела.

— Никой не може да влиза тук.

— Какво?

— Никой не може да влиза.

— Добре, ще ми кажеш ли тогава оттам защо бягаш от къщи. И то след като ми обеща, че вече няма.

Близо до задната седалка се търкаляше леководолазна маска. Вместо отговор Лайънел я прихвана между пръстите на десния си крак и с бърз, сръчен замах на крака я изхвърли през борда. Маската потъна мигновено.

— Много хубаво. Чудесно — каза Бу Бу. — Това е маската на чичо ти Уеб. О, той така ще се зарадва. — Тя дръпна от цигарата. — А по-рано тази маска беше на чичо ти Сиймор.

— Не ме интересува.

— Виждам. Виждам, че не те интересува — каза Бу Бу.

Тя държеше някак накриво цигарата между палеца и показалеца и горящият й край почти опираше в един от пръстите. Изведнъж тя се опари и пусна цигарата в езерото. След това извади нещо от джоба — бяло пакетче, голямо колкото колода карти, пристегнато със зелен канап.

— Това е верижка с ключове — каза тя, като усети, че очите на детето са устремени към нея. — Като верижката на тате. Но има много повече ключове от неговата. Тази е с десет ключа.

Лайънел пусна румпела и се наведе напред. Той протегна ръце, готов да лови.

— Ще хвърлиш ли? — каза той. — Кажи?

— По-спокойно, по-спокойно, рожбо. Нужно е да си помисля малко. Би трябвало да я хвърля в езерото.

Лайънел я гледаше с ококорени очи и отворена уста. Сега затвори устата.

— Тя е моя — каза той и в гласа му прозвуча — но твърде несигурно — молба за милост.

Бу Бу го погледна, сви рамене и каза:

— Не ме интересува.

Бавно Лайънел зае пак мястото си и без да сваля очи от майка си, посегна към румпела отзад. Очите му просто попиваха всичко.

— Дръж! — Бу Бу хвърли пакетчето и то падна право в скута му.

Той го погледна, взе го в ръка, пак го погледна и го зафучи в езерото. В следващия миг вече гледаше Бу Бу и в очите му имаше не предизвикателство, а сълзи. След още един миг устата му се изкривиха във вид на хоризонтална осмица и той ревна колкото му глас държи.

Бу Бу се изправи полека, като да й беше изтръпнал кракът, и се спусна в платноходката. След малко тя вече седеше на задната седалка с кормчията в скута си и го друсаше и целуваше по врата, давайки му някои наставления:

— Моряците не плачат, момчето ми. Моряците никога не плачат. Освен когато потопят кораба им. Или когато претърпят корабокрушение и се спасяват със сал и няма с какво да утолят жаждата си освен с…

— Сандра… каза… на мисис Снел… че тате е… мръсен… чифут.

Бу Бу трепна едва забележимо, свали детето от скута, изправи го пред себе си и отмахна косата от челото му.

— Така ли каза, а?

Лайънел закима усилено с глава. Все още разреван той се приближи съвсем до нея и се пъхна между краката й.

— Е, това не е чак толкова страшно — каза Бу Бу обгърнала го с крака и ръце. — Това не е най-лошото. — Тя го хапна нежно по ухото. — А ти знаеш ли какво е това чифут, момчето ми?

Лайънел или не искаше, или не беше в състояние да отговори веднага. Във всеки случай той изчака, докато поотмине хълцането от плача. После, забил уста в топлия врат на майка си, отговори глухо, но разбираемо.

— Това, дето го има чичо за украшение. Дето се пуши с него.

Бу Бу отдалечи малко детето от себе си, за да го погледне. После пъхна така неочаквано ръка отзад в панталонките му, че то подскочи, но веднага я измъкна и натъпка хубаво фланелката му.

— Знаеш ли какво ще направим сега? — каза Бу Бу. — Ще отидем с колата в града, ще купим кисели краставички и хляб и ще изядем краставичките в колата; после ще отидем на гарата да посрещнем тате, ще го закараме вкъщи и ще го помолим да ни повози с лодката. Ти ще му помогнеш да свали платната. Искаш ли?

— Искам.

Двамата направиха надбягване до къщи. Спечели Лайънел.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.